

PUCHNAĆ (32) *ob impf*

inf puchnąć (6). ◇ *praes 1 sg* puchnę [zapis: -e] (1). ◇ *3 sg* puchnie (11). ◇ *3 pl* puchną (12). ◇ *fut 3 pl subst* puchnąc będą (1). ◇ *con 3 sg f* by puchnęła (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Stawać się obrzękłym, opuchniętym, obrzmiewać, dostawać puchliny; tumere BartBydg, Calag, Cn; turgere BartBydg, Cn; intumescere, obturgescere, turgescere Calag, Cn; inflare BartBydg; extumescere, inflari, obturgere, tumescere Cn (32) : BartBydg 237b; Też na opuchlinę która pochodzi s flegmy thak iŕz twarz y ręce puchną/ Wezmi łoku Kobylego ŕzczawiu połkwarty/ wina trzecią część połkwartia [!] FalZioł I 73c, V 27, 58v; GlabGad D2v; tenćiem człowiek który niezdrowy ma Pęchyrz/ mało ije/ częŕtho rzyga: wŕzyŕtek puchnie: ciężko ŕpi: bárwę ma złą: mocz ŕiny: á ŕpuchlinę thez nád łonem bolącą. SienLek 17v; Wełnę świeżą w oleiu lniánym maczay/ á ná świeżą ránę przykłáday/ toć iéy puchnąc nieda/ á goi ią. SienLek 146v, 91v, 118v, 120v, 144; Schwellen. Puchnąc. Tumere Calag 431a; Sámo przyrodzenie iáko z niewdzięcznych ŕynów/ winy bierze: tego [pijanicę] ná ręku/ tego ná nogách karze: ten puchnie/ ów gnije: ábo wrzodliwi/ ábo trędowáci/ żadného zdrowého niémáŕz KochPij C2; Więć y pŕczcołki robotne znáią dobrodzieiá Ktory ich opátruie: Znáią też złodzieiá. Bo go iedzą nád zwyczaj/ nie odeydzie cáło: Y żądłami nátknione puchnie ná nim ciáło. KlonWor 12.

puchnąc od czego (2): Możelŕ [flisie] nieboże od chłóŕty nie puchnąc [gdy chcą cię przestraszyć niegroźni napastnicy]/ Lecź nie przyrzekam/ żebyŕ nie miał cuchnąc. Bo rády z prętká nábwáią biegunki/ Támte fráfunki. KlonFlis H. Cf Zwrot.

puchnąc z czego, z strony czego (3): átak rzodkiew ielŕ dobra tym ludziom kthorzy puchną s ŕtrony flegmy zimney. FalZioł I 117a; RejWiz 48v; Bárnádyńi go [ojca Olbrachta] leczyli grubym chlebem/ tákieź pieczonymi grufzkami/ s czego począł puchnąc BielKron 397v.

puchnąc komu, czemu (żywotne) (11): FalZioł ++2e, I 89a; Nogi/ oczy/ y ręce/ y brzuch chłópu puchnie/ A z gęby gdzye záleći by z wychodu cuchnie. RejWiz 66v; Komu Wątrobá puchnie/ warz Kopytnik w czym chceŕz/ [...] tę iuchę ná noc y ná zárań piy/ tedyć pomoże. SienLek 88v; Ieŕli mu [koniowi] oczy cięką/ álbo puchną/ záthni mu żyły nád oczymá/ á day krwi dobrze iŕć SienLek 165, 88, 120, 165, 178v; zaź máło pomŕty y dziŕ widzimy nád tákimi oźráłcy á márnotrátcami ŕwiátá tego/ [...] iáko ŕie im oczy zlipáią/ nogi puchną/ ręce ŕie trzęŕą/ ŕtołki ŕie pod nimi pádáią RejZwierc 194; Gay też tám ielŕ w ktorým Sá drzewá záráżone: ŕwinie w nim zdycháią, Y gardziele im puchną. CiekPotr 42.

W przeciwstawieniu: »puchnąc ... chudnąc« (1): (did) Kupiec niechwali tranku. (–) Slotky znać iź moczy niema Telko ze my brzuch odyma. Puchne wewnatrz/ zwyrchu´ chudnę RejKup Lv.

Zwrot: »puchnąc od głodu, [głodem]« [szyk zmienny] (1): á owŕzem temu to bywa ielŕcźce wydzierano/ ktoremuby to ŕłuznie miáło być dano/ ktore⁸⁰ dziatki puchną á czáŕsem zdycháią od głodu bez żywnoŕci ŕwey. RejPos 113; [Apolog 54].

Szereg: »puchnąc a nadymać się« (1): Bowiem ciáła tak oźfałe [dzieci zbyt częŕto karmionych piersią]/ puchną/ á nadymáią ŕie FalZioł V 35v.

Synonimy: nadymać się, odymać się.

Formacje współrdzenne cf PUCHAĆ.

Cf **PUCHNĄCY, PUCHNIENIE**

AĆ